

Knjiža 8.

Življenje in svet

24. šteč.

Ljubljana 12. decembra 1930.

Leto 4.

Konec podleža in filma

Nazorna slika kaže snemanje zaključnega prizora nekega filma, ko doleti »zločinca« v drami zaslužena smrt. Režiser filmske drame je François Dillon, ki nadzoruje v krogu svojih sodelavcev snemanje filma.

Dr. O. Reya

Vremenske spremembe ===== v Sloveniji

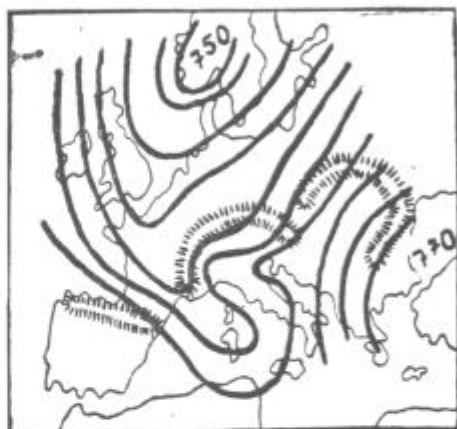
Tvorba sekundarnih depresij nad gornjim Jadranom

Ivropske depresije nastajajo nad severnim Atlantskim oceanom vzhodno Grönlandskega masiva s središčem približno nad Islandom. Islandska depresija se pomika proti Evropi. Središče depresije, ki si izbira v vsakem letnem času različno pot, se izogiba predelov zgoščenega zraka, predvsem pa strmih in visokih gorskih vencev. To dejstvo je za naše kraje velikega pomena, zakaj zapadno naše domovine, odkoder prihajajo depresije, se dvigajo visoke Alpe, ki s sosednjimi gorovji znatno deformirajo enostaven potek depresije.

Recimo: depresija s svojim središčem nad Severnim morjem je povzročila v južni in srednji Evropi vetrove iz južnih smeri. Ti vetrovi trčijo na svojem potu s Sredozemskim morja na grebene Pirenejev, Apeninov in Alp. Pred temi gorovji se kopičijo vedno nove zračne množine, onstran gorovja pa nastane zaradi tega praznina. Končno se prenapolnjeni zrak prevali nalik ogromnemu vodopadu preko grebenov na severno stran.

To ustavljanje in kopičenje zraka se jasno izraža v poteku depresijskih izobar. Na prvi skici vidimo, da se izobare pred Alpami in Pireneji zelo tesno prilegajo druga k drugi ter da se je depresija na ravnem in gladkem prostoru med Pireneji in Alpami nekako prerila skozi ta prostor na Sredozemsko morje. Depresija moli preko Francije na morsko površino Lyonskega zaliva v obliki jezika, kakor so meteorologi nazvali to deformacijo depresijskih izobar. Prostor med Pireneji in Alpami je edini izhod, skozi katerega pihajo južni vetrovi neovirano proti središču depresije. Zračni pritisk je tu manjši kakor na prostoru pred gorovji. Zlasti pred Alpami je južni zrak tako nakopičen, da prodirajo izobare z višjimi barometerskimi vrednostmi od visokega pritiska, čigar središče je nekako nad Carigradom, v obliki klina nad našo primorsko

Slovenijo in gornjo Italijo globoko v telo depresije.

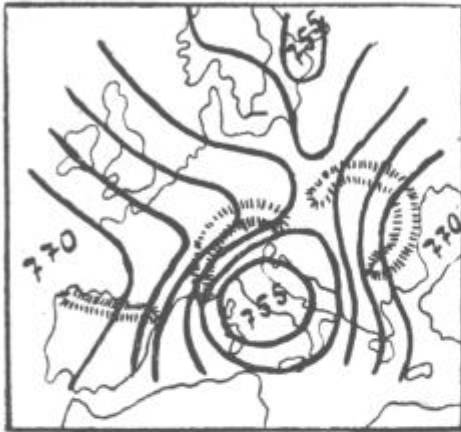

S pomikanjem središča depresije potuje tudi jezik na Sredozemskem morju proti vzhodu, klin pred Alpami se vedno bolj izgublja, pred Karpati nad madžarsko ravnino pa se stvarja nov, ki zaradi nižjih absolutnih višin Karpatov ni tako izrazit kakor oni pred Alpami. Na severni strani Alp pa se dogaja isti proces kakor prej na južni strani nad gornjo Italijo. Nad severno-vzhodno Evropo pihajo sedaj močni, hladni in suhi, zato težki severni vetrovi. Ko dospejo ti vetrovi do grebenov Pirenejev in Alp, se ta zaradi nakopičenega zraka razvije zopet klin, prodirajoč od novega anticiklona, ki sledi po odhodu depresije.

Jezik nad Lyonskim zalivom se sedaj izdatno razširi in stvari svoje središče nad Tirenskim in Jadranskim morjem. V zvezi je še vedno s prvotnim središčem ter je na ozkem prostoru med Alpami in Karpati zadržan v nekako zanko. Če se sredi zanke stvari novo središče nizkega zračnega pritiska, nastane nova sekundarna depresija, ki ima svoj sistem ciklonalnih vetrov. Če se gornje zadržanje še poveča, nastane nova depresija, ki nadaljuje samostojno svojo pot proti vzhodu.

Te sekundarne depresije so za razlago vremenskih prilik nad slovenskim ozemljem največje važnosti. Vsaka depresija z Atlantskega oceana ne stvari sekundarne depresije nad Sredozemskim morjem; potuje mimo Alp proti vzhodu in povzroča pri nas s svojim južnim robom le oblačnost in morda tudi malenkostno pršenje.

Največ dežja pade v krajih, ki leže direktno pod središčem depresije, a najmanj v krajih, ki se jih depresija

dotakne le s svojimi skrajnimi robovi. V poslednjih navadno vobče ne dežuje, ampak se nebo samo pooblači z visokimi tenkimi oblaki.

Zaradi različnih fizikalnih lastnosti segreva sonce kopno in morje zelo različno. Temperatura kopna se kmalu zviša, dočim se morje zelo počasi ogreje. Nasprotno pa se morje zelo počasi ohlaja, a kopno hitro izgubi svojo toploto. V zimskem času je morje toplejše ko kopno na isti geografski širini. Zrak je tedaj pozimi nad celino mnogo hladnejši, gostejši in težji ko nad morjem. Poleti pa je kopno toplejše ko morje in zato tudi zrak nad celino toplejši od zraka nad morjem.

Depresije si iz navedenih razlogov izbirajo pozimi poti preko morja, poleti pa preko celine. Kraji v notranjosti kontinenta imajo največ padavin poleti, najmanj pozimi, obmorski kraji pa največ pozimi. Ta letni tok padavin pa ne opažamo povsod po naši domovini. Imajo ga le najvzhodnejši deli Slovenije v Prekmurju in onstran Drave. V Posavju in Primorju pade največ padavin v oktobru, deloma tudi v juniju.

Veličina dežja zavisi od obsežnosti depresije, od količine vodene pare juž-

nih zračnih tokov v prednjem delu depresije. Depresije so najgloblje in najširše pozimi, ko pade barometer najnižje. Pozimi so namreč zračne mase osredotočene predvsem nad hladnim kontinentom.

Množina vodene pare v zraku zavisi od jakosti izparivanja, ta pa od jakosti solnčnega segrevanja; zrak vsebuje tedaj največ vodene pare poleti, a najmanj pozimi. Glede na globino in širino depresije bi bilo pričakovati največ dežja pozimi, glede množine vodene pare pa poleti. Pozimi ne more biti največ dežja, ker je tedaj najmanj vode v zraku, poleti pa zato ne, ker barometer ne pade dovolj nizko. Posledica je, da je največ dežja pomladi in jeseni. Pomladni maksimum padavin ima samo Primorje, jesenski pa sega vse do Drave. Jesenski dež je izdatno obilnejši, ker je množina vodene pare v jesenskem zraku mnogo večja ko pomladi. Zaradi tega se pomladanske depresije ne morejo razširiti preko vse Slovenije, ampak je njihov vpliv osredotočen predvsem v središču depresije, namreč v Primorju in nad gornjim Jadrantom.

Vsi kraji v Sloveniji beležijo kljub temu neki maksimum padavin v juniju, nekoliko večji od pomladanskega in nekoliko manjši od jesenskega. Tega ne povzročijo depresije, ampak popoldanske nevihte, ki jih spremljajo blisk in grom, in ki se pojavljajo nekako od druge do pete ure, pričeneši v maju pa do septembra. Zaradi vročih tal se tudi zrak zelo segreje in zato postane mnogo lažji. Zrak se vzpenja in nosi pri tem vodeno paro, ki jo zaradi adiabatične ohladitve zopet izloči v podobi temnih oblakov in nenadnega naliva. To se dogaja najraje takrat, ko pričnejo pihati topli in vlažni južni vetrovi.

Zakaj zehamo?

Slavni ženevski psiholog Edouard Claparede trdi, da zehanje ni samo simptom ali izraz, da potrebuje organizem spanca, marveč da je obnem tudi nekakšen obrambni akt, ki nasprotuje čuječnosti. V fiziološkem pogledu pomeni namreč zehanje pomnoženo dovajanje kisika v kri. Pri zehanju se namreč usta na široko odpro, udje se pretegnejo in napno, zaradi česar se krvne posodice pri vrhu skrčijo in poženejo kri proti notranjosti; v srce in pljuča, kjer se zaradi globokega vdihla, ki ga sproži zehanje, kri mnogo izdatneje prepoji s kisikom.

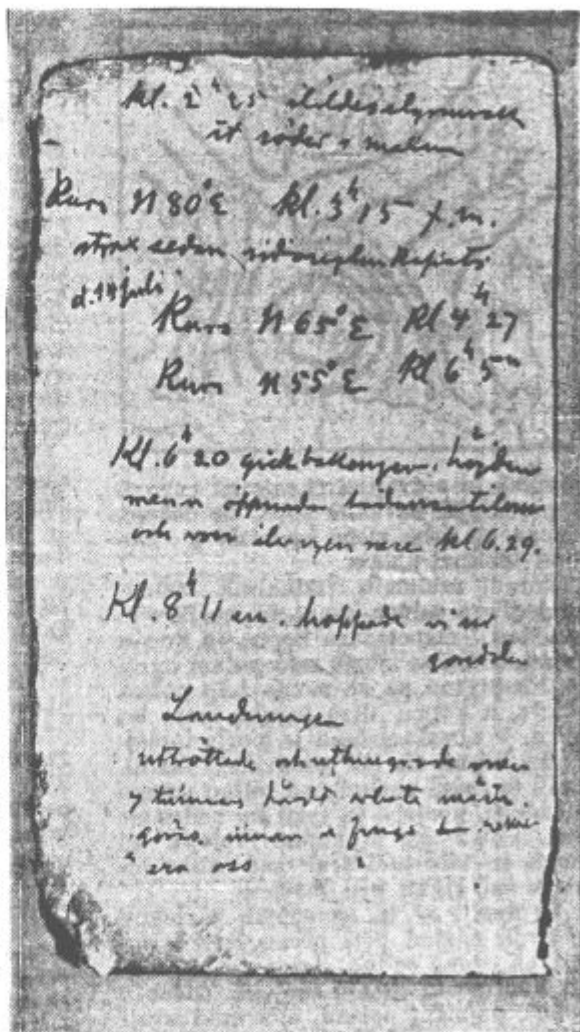
Zadnji Andréjejev dnevnik

Enajstega julija 1897 je Andréjevelel odvezati vrvi svojega balona »Oernen« (Orel) ter se je dvignil s tovarišema Strindbergom in Fränklom v zračne višave, da bi dosegel severni tečaj. Minulo je leto dni, minulo deset let in trideset let: o ekspediciji ni bilo ne duha ne sluha. Šele 33 let po tem dogodku je svet izvedel nekoliko podrobnosti o smrti junaške trojice, ki je postala žrtev naporov v ledni puščavi daleč od sveta in ljudi*).

Nedavno je izšla knjiga, ki obravnava usodo Andréjejeve odprave na podlagi ugotovitev švedske vladne komisije. Kakor znano, se te ugotovitve naslanjajo v glavnem na dnevnike Andréjeja in tovarišev, ki so jih našli v obleki nesrečnih raziskovalcev.

Kako so prišli do teh zapiskov, je več ali manj znano. Raziskovalci, ki so naleteli na ostanke pokojnikov, so najprej preiskali Andréjejevo truplo. Slekli so mu sukunjo. Pod njo so našli kose obleke, cunje in perilo — deloma razpadlo odejo, rokavice in nogavice, dve čepici in druge predmete. V obleki so našli prav zanimive stvari, med drugim Kullbergovo uro z zlato verižico in medaljonom, v katerem so bile miniaturne sličice Andréjejevih staršev, dalje Strindbergovo uro in denarnico iz črnega usnja. Med Strindbergovimi predmeti, ki jih je bil shranil Andréje, je bil tudi zlat srček in poleg njega slika Strindbergove neveste ter njen koder. Najvažnejša najdba pa je bil dnevnik ekspedicije, ki so ga našli zavitega v volneno jopo modre barve in zavarovanega s šopom sena, kakršnega nosijo v severnih skandinavskih deželah v škornjih.

dogodke 2. oktobra 1897, ko je balon pristal na ledu. Potniki so morali ostaviti balon že tri dni potem ko so se spustili na zemljo. Nastopili so trudapolno pot križem severne puščave in so na tem potovanju prišli ob velik del zalog ki so jih morali ostaviti deloma v prvem

Stran Andréjejeva dnevnika

taborišču, deloma tudi na poti, kajti s tolikimi tovari niso mogli nadaljevati potovanja. V koči na otoku Vitö je ostalo mnogo stvari, ki jih je balon srečno prinesel z Danskega otoka v ledeno puščo.

Že na prvi strani svojega dnevnika

*) Glej »Andréjejeva polarna tragedija«, Zis, knjiga 8., str. 265.

opisuje Andréje položaj kočé ter govori o potrebi »preselitve« na celino. Ta celina je bila najbrž neki prostor na oto-

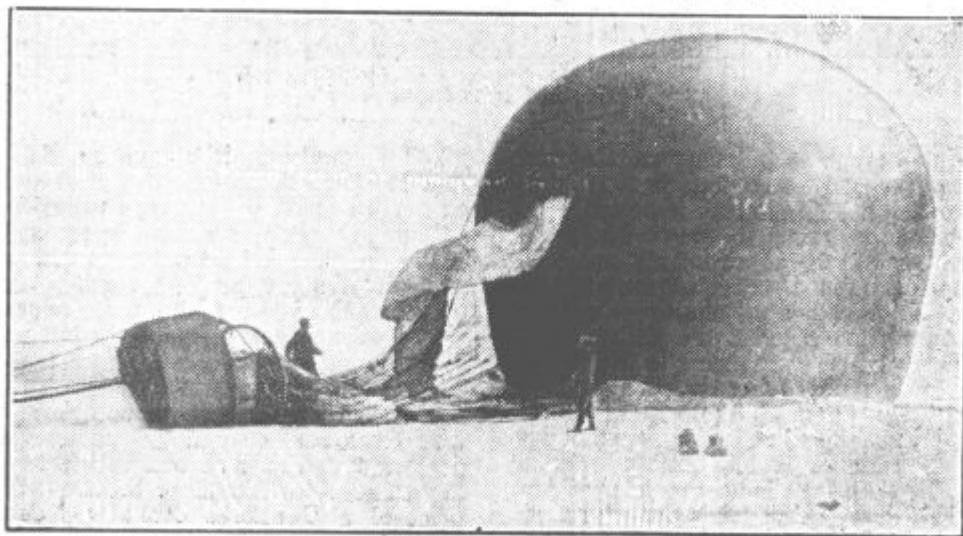
Andréjev dnevnik in beležnica, kakor so ju našli med Andréjevimi ostanki

ku, katerega je zabeležil raziskovalec s črko M. Drugega niso mogli razločiti. Ta beležka govori tudi o nekakšnih goseh in o potovanju Andréjeja na neki lednik ter o severnem siju, ki pa »ne greje«. Naslednje strani izpolnjujejo zapiski o močnih vetrovih. Raziskovalec je tudi pazljivo zabeležil vse, kar je opazil posebnega v geološkem pogledu in

Taborišče na kraju, kjer je pristal balon

Levo gondola, desno šotor, v sredi čoln. V šotoru posoda za živež in kuhinjske priprave

«Orel» neposredno po pristanku

o prirodi otoka. Ekspedicija se je morala utaboriti deloma v temi in potovati v strašno neprijetnem položaju skozi puste kraje. Na podlagi razčlenjenih podatkov je mogoče rekonstruirati približno naslednjo sliko:

Trojica raziskovalcev je raziskovala v močnih viharjih in metežih južnozapadni del otoka, kjer ni bilo ledu. Dognala je, da je ta kos otoka pokrit s skalami in poraščen s travo. Zato si je odprava izbrala za taborišče neko vzvišino — najbrž prostor, kjer so našli mrliča. Potem govori Andréje o lednikih in

se da slutiti, da je bilo vreme izredno slabo in da so se možje ves dan bali približati se taborišču. Pač zategadelj so kovali načrte o postavitvi koč, ki bi jim bila nudila sigurnejše zatočišče. Vsi trije so zbirali les, s čimer je bilo omogočeno krepko gibanje — kolikor ga je dovoljeval tesen prostor, na katerem so se lahko kretali. (Znano je namreč, da v sličnih položajih edinole gibanje ubija malodušje in obup, ki se tako rad poloteva ljudi.) S tem pa se zaključuje Andréjejev dnevnik. Lahko smatramo za gotovo, da ta kočja ni bila

Težka pot v večnem ledu

zadnje besede se očitno nanašajo na ledeniške galebe, o katerih veli raziskovalec: »V svojem ljubosumju in pohlepu po plenu so napravile te živali name vtis ne nedolžnih golobov, ampak naravnost požrešnih mrhovinarjev.« To je zadnja prirodoslovna opazka iz Andréjevega svinčnika. Zadnja stran v beležnici pa je popisana le do polovice in je najvažnejša po vsebini. Raziskovalec govori o »šotoru« in »koči« ter pravi: »Zunaj na morju se nekaj dogaja.« Najbrže je bilo slišati hrup in trušč pokajočega ledu. Potem piše Andréje o lesu, ki ga naplavlja morje na breg ter o poskusu, da bi si on in tovariša pomagali z gibanjem. Iz teh vrst

nikoli postavljena. Domneva se, da je Andréje zabeležil zadnje vtise proti koncu prvega tedna v oktobru. Poznejšega datuma je v teh spisih samo še eno sporočilo, in sicer od Strindberga, ki je zapisal: »Domov ob 7.05 zjutraj.« Pri teh besedah se je ustavilo pisalo odprave za večne čase in junake ledne puščave je pokrila molka, o katerem lahko samo ugibamo, a ne moremo povedati o njem nič gotovega.

Vse slike so vzete iz knjige »S. A. Andréje: Dem Pol entgegen« — z dovoljenjem založbe F. A. Brockhaus, Lipsko.

== V letalu čez Saharo ==

Drugega decembra je odletel švicarski pilot Walter Mittelholzer na svoj tretji polet v Afriko. Leti v svojem novem trimotornem Fokkerju švicarske zrakoplovne družbe »Ad astra«. Njegov polet predvideva premaganje Sahare v letalu in dosego zanimivih dežel ob Nigru in Cadskem jezeru.

Walter Mittelholzer pred poletom

Mittelholzer ljubi Afriko. Vedno nanovo ga vleče v črni del sveta, k črnim prijateljem. In ni baš groteskna podoba, da hiti Mittelholzer z najmodernejšo pridobitvijo tehnike in civilizacije proč od Evrope ter hoče s svojimi popotnimi tovariši obiskati Afriko ter tako slediti stopinjam znamenitih odkriteljev Livingstona, Stanleya in Schweinfurtha. Mittelholzer je odletel na pot z najboljšimi nameni in smotri. Znano je, da ni prinesel doslej še z nobenega poleta domov velikega bogastva, pač pa ve mnogo pripovedovati in marsikaj zanimivega lahko pokaže. Kajti Mittelholzer ne jemlje topot s seboj izredno zanesljivega stroja, ampak je naložil tudi svojo slavno filmsko in fotografsko kamero, ki je ujela na plošče in trak že mnogo veleznanimivih posnetkov.

Iz naslednjega razgovora z Mittelholzerjem pred poletom bodo naši čitatelji spoznali smoter in namen njegovega poleta.

»Česa pričakujete od novega Fokkerja?«

»Navzlic temu, da se je moj trimotornik Fokkerjevega tipa »Switzerland III« sijajno izkazal na poletih skozi Afriko, sem za sedanji polet izbral pri Fokkerjevih zrakoplovihi v Amsterdamu nov stroj istega tipa. Kupila ga je družba »Ad astra«. Pri prirejanju tega letala za sedanji polet sem upošteval vse posebnosti in izkustva svojih dosedanjih dveh afriških voženj. Stroji tipa Siddley-Lynx, ki razvijajo vsak po 220 konjskih sil, so prikrojeni po zadnjih izkustvih. Navigacijskih naprav je na krovu dvakrat toliko kakor poprej. Tudi bencinski tanki so se povečali za 1500 l tekočine.

Kabina 22 m dolgega enokrovnika je prostornejša, tako, da lahko računamo z zračnim potovanjem 20 do 25.000 km dolžine. Ker je Fokker visok krovnik, je dana najboljša možnost za pilotiranje in fotografiranje. Letalo bo seveda razvilo švicarsko zastavo ter bo pod švicarsko trdko tudi vpisano v register. Startalo bo pod značko »C. H. 192«. Ta stroj se je v zračnem prometu že zelo izkazal. Prevozil je brez motnje 40.000 kilometrov proge.«

»Kdo vas bo spremljal na vašem potovanju?«

»Moj mecen je topot neki dirkač, v francoskih in angleških sportnih krogih izvrstno znana osebnost. Rodom je iz Amerike. Piše se Macomber in živi izmenoma v Franciji in na Angleškem. Mr. Wood, ki je spremljal barona Rothschilda in mene lani na lovskem izletu v Vzhodno Afriko, je opozoril Macomberja name. Captain Wood, izredno simpatičen in energičen Anglež, bo topot na moje veliko veselje zopet z nami. Tema dvema potnikoma in meni, ki prevzamem mesto glavnega pilota, se pridružita še dve drugi osebi, in sicer švicarski pilot Zimmermann, izvežban letalec na razdalje, znan po letalu »Balaire« in moj mehanik Wergmann, ki je bil z menoj že na zadnji afriški vožnji. G. Wood nam bo pomagal zlasti kot izboren poznavalec Afrike in slovit lo-

vec. Peljal se bo z letalom vso pot, medtem ko bo Macomber del proge, od Casablance do Bathursta absolviral s svojo jahto. V Bathurstu, pri izlivu reke Gambe, ga vzamemo na krov ter se popeljemo z njim skozi dežele Senegal in Niger proti vzhodu in poletimo na kakih 3000 km dolgi progi proti Čadskemu jezeru.»

»Katero progo ste si izvolili?«

Pilot je namestu odgovora potegnil karto, katero je pojasnjeval takole:

»Definitivna proga pojde čez Španijo v Maroko. Potem se dvignemo nad gorovje Atlas, ki je 4000 m visoko. Ko se nam to posreči, se spustimo proti se-

vernemu robu Sahare, tja, kjer dela ovinek reka Niger in dosežemo Timbuktu. Tam se zopet okrenemo skozi Senegal v zapadni smeri ter se približamo obali Bathursta. Macomber nas bo pričakoval ob izlivu Gambe na svoji jahti. Naš studijski polet se bo začel pri zapadni obali Afrike ter pojde počez skozi francoske kolonije senegalske dežele, višine Volta čez angleške kolonije Nigerije do Čadskega jezera in se bomo doteknili tistega odročnega ozemlja, kjer so bila še pred nekaj desetletji velika kraljestva črncev, ki so se pa zmrvila v medsebojnih borbah. To ozemlje bomo prepotovali ne samo v letalu, ampak tudi v avtomobilih, s karavanami kamel in sličnimi sredstvi. Captain Wood je zadevno ukrenil vse potrebno.»

»Kako se povrnete domov?«

»Odločitev pade pri Čadskem jezeru in zavisi od Macomberjevega sklepa. Če bo imel mnogo zaposleni finančnik dovolj časa, bomo sledili posebni črti, ki je zaznamovana na naši karti s točkami — to se pravi, poletimo čez pragozdove Konga, le še 5000 km južneje od Sablesija z namenom, da dosežemo od tam čez preko velikih jezer znano pot, ki gre severno Kaira. Od Kaira dalje nas ponese letalo topot čez vzhodni bok Sredozemskega morja mimo Damaska, Male Azije, Carigrada, Beograda in Dunaja v Švico. Upamo, da bomo najpozneje sredi februarja 1931 že zopet doma.«

»Ali se vam zdi, da je prevoz Sahare opasen?«

»Ni dvoma, da bo ta 2000 km dolga etapa vožnje naša najtežja in najkočljivejša naloga. Zanesti pa se moramo popolnoma na naše navigacijske instrumente, predvsem na ugotavljanje smeri vetrov in na našo brzino. To nam bo potrebno zategadelj, da dosežemo našo bencinsko postajo Reggan, malo zelenico v srcu ogromne peščene puščave.«

»Kako ste organizirali preskrbo z bencinom?«

»V približno 30 etapnih mestih Afrike je deponirala znana družba Shell-Co. 32.000 litrov bencina in 2000 kg olja. V krajih, ki so dosegljivi z železnico in ladjami, je bil ta posel razmeroma lahek. Drugače pa je bilo s tistimi kraji, ki nimajo prirodne zveze z zaledjem. Tam so morale storiti svojo dolžnost avtomobilske kolone. Tako je bilo z zalogami v bližini Čadskega jezera, zlasti z depoji v Fortu Lamy in Fortu Archambault.«

»Ali je čas, ki ste ga izbrali za polet, ugoden za vaše podjetje?«

»Da. Do ravnika bomo nepretrgoma imeli lepo in jasno vreme. Prišli bomo v ugodnih vremenskih razmerah v ekvatorialno deževno cono do Sablesija. Razmere v tem pasu so mi že znane iz prvega mojega afriškega poleta in ni dvoma, da bo to težek del naše vožnje. Naivečiega nasprotnika letalstva, megle, pa ne bomo imeli več potem, ko bomo zapustili Španijo. Upamo, da bo naš polet v teh razmerah kar najmanj tvegan.«

= Vohunske pustolovščine =

Vohunka pl. Heimlerjeva se je kot gospodična Jerica pl. Op-lu poročila pred vojno z belgijskim grofom de Nysom, pribočnikom belgijskega vojnega atašeja v Berlinu. Kmalu po poroki se je vdala vohunstvu in je na neki družabni priveditvi ukradla nekemu francoskemu diplomatu važne papirje. Mož jo je po tej aferi pognal iz svoje hiše. Nesrečnica se je vdala vsem strastem, hirala je na

Hčeri francoskega generala: »Papa, naša nova gospodična je pravi čudež! Vse vidi in vse sliši!« (Risba v »La Baionette« 1916)

sifilidi, bila je strašna kokainistka. Nekoč očarujoča lepotica je bila le še človeška razvalina, ko jo je njen mož med vojno našel v belgijski etapi, jo zvalil k sebi in jo obesil, nato pa s simboličnim pomenom položil njeno razdejavno truplo šefu nemške vohunske službe v Belgiji — v posteljo. Tako je umrla generalska hči, ena najspretnjših nemških vohunk, v rokah svojega prevaranega moža, ki je bil med vojno v Belgiji nezavedno že dolgo časa njen najstrastnejši nasprotnik.

Vohunke se vobče hitro utrudijo in da bi zopet črpale pogum, sežejo po

opaju. Neka še bolj znana vohunka iz Nemčije je dobesedno propadla kot žrtev morfija in kokaina. To je bila dobro znana »gospodična doktor«, ki je v mladih letih imela jekleno močne živce, silno oster razum, strastvenost in demonske oči. Njeno pravo ime je bilo Ana Marija Lesser, doma iz Berlina, kjer pa so jo starši že s 16 leti zapodili iz hiše, ker je nekemu častniku rodila nezakonskega otroka. Tudi častnik je moral zapustiti službo in je tako že pred vojno postal vohun. Kmalu potem, ko je Lesserjevo uvedel v skrivnosti vohunstva, je na potovanju nenadoma podlegel kapi. Ana Marija, ki je bila v otroških letih dobro vzgojena in je obvladala več jezikov, se je silno navdušila za pustolovščine vohunskega poklica. Potikala se je po Franciji in Belgiji ter je znala osvajati stare in mlade častnike s svojo izvrstno hlinjeno nedolžnostjo. V Angliji so jo kmalu aretirali toda znala se je nenavadno spretno izviti. Ob nastopu vojne je vohunila v Italiji. Preoblečena v bolniško strežnico se je s ponarejenimi papirji podala preko Pariza na belgijsko fronto, kjer je točno izvohunila način vzajemnega vojevanja zaveznikov in je Nemcem preskrbela točne podatke o šibkih straneh trdnjave Liège. Preoblečena v belgijsko kmetico se je pogumno pretihotapila čez fronto na nemško stran. Nato je bila v Berlinu dalje časa duša vohunske centrale. Kdor se ji je zameril, ga je šikanirala tako dolgo, da ga je pognala v samomor. Šele 1916, ko je nemška vohunska služba v Franciji nenadoma popustila, je zopet sama stopila v funkcijo in se podala v Pariz, kjer je ponovno organizirala poizvedovalno službo. Svojega izdajalskega prijatelja, Grka Koudoaninisa, ki je vohunil v Nemčiji, je razkrinkala in je bil ustreljen. Ko je prišla med vojno drugič v Pariz, ker je nemška organizacija zopet odpovedala, je preoblečena v soharico vstopila v službo v nekem vohunskem hotelu, urejenem za nastanjanje francoskih agentov. Nekoč je službujočega agenta kloroformirala in mu ukradla važne papirje. Takrat je že bila strastno vdana morfiju in je pod njegovim učinkom izvršila najdrznejše naklepe. Pobegnila je čez švicarsko mejo, do koder so jo mrzlično zasledovali in je na tem begu

ustrelila tri zasledovalce. Po prehodnem gostovanju v Anversi, je prišla 1918 poslednjič v Pariz. Izdajala se je za bojničarko iz Južne Amerike, s seboj pa je imela večjo družbo španskih tovarišic. Potikala se je v ozadju zapadne fronte in vohunila stanje čet. V nekem lazaretu jo je po naključju spoznal neki belgijski častnik in pričel se je lov na njo. Se enkrat ji je uspelo, da je z naporom vseh sil pobegnila. Preoblečena v ukradene dele uniforme je prišla čez fronto na nemško stran, kjer se je zgrudila po prestanih naporih in po vsem onem, kar je videla na sovražni strani. S svojim načelnikom je še uničila vse važnejše dokumente in ko je kmalu nato prišel prevrat jo je obje, duševni mrak...

Ena najbolj opasnih vohunk, o kateri nikoli ni bilo točno znano, komu služi, je bila Nida Mikaela Wiszniewska. Kot pariško najdenko jo je vzgojila neka perica. S 15 leti se je Nida vrgla v lahkomišelnost življenje ter je znala 1903 osvojiti vso naklonjenost osemdesetletnega nobilitiranega Žida kneza Adama Wiszniewskega. Poročila se je z njim in tako postala legitimna kneginja. A kmalu po poroki je začela moža varati z mladimi kavalirji, kar je povzročilo starčku mnogo bridkosti in se je poslovil od življenja. Dediščino po njem je Nida zapravila v Monte Carlu. Svetovna vojna pa ji je otvorila novo področje dela. V Parizu je vohunila za Nemčijo s pomočjo nekega nemškega doktorja in neke sumljive Španjólke. Pariška policija je vse tri aretirala. Nida je bila obsojena na smrt z ustrelitvijo, ostala dva pa sta bila oproščena. Toda — dobre zveze so Nido rešile, da njena osvajajoča lepota ni izkravavela za vincenneškim obzidjem. Mlada poljska kneginja je odrinila na italijansko mejo, kjer je vohunila dalje. Njen močni zaščitnik gróf Colobra jo je varoval pred zasledovanjem ter jo je nameraval celo poročiti. A slabo mu je plavčala naklonjenost — neko noč ga je zastrupila, nakar je pobegnila v Španijo... Kako jo je pot zopet dovedla v Pariz, ni dognano; znano pa je, da je kmalu nato premogla vse, kar je vohunka v Parizu lahko imela: eleganten salon, kjer se je zbirala zares »mešana« družba, Nida je izdajala celo na krasnem papirju tiskani časopis »Études Diplomatiques«, ki ga je razpošiljala vsem antantnim diplomatom, državnikom in finančnikom ter je v njem pri-

občevala zanimive podrobnosti iz vseh držav. Njen zaupnik in ljubimec je bil takrat neki Emir d'Aztek, baje kemik iz Aleksandrije, ki je šele 1913 prišel v Pariz ter je predvsem zapravil z Nido milijonsko doto svoje žene, nakar je ostal Nidin pomočnik in tolmač. Obvladal je namreč izvrstno 12 jezikov. Skupno sta večkrat potovala v inozemstvo in sta se posebno dobro počutila na nevtralnih tleh v Bernu. Imela sta zveze z obema vohunskima skupinama, posebni ozki stiki pa so ju vezali z nemškim vohunom pl. Treekom. Nida ga je zapletla v svoje ljubavne mreže, a ko se ga je naveličala, ga je hotela v Ženevi umoriti. Omotila ga je že s kloformom in ga je nameravala spraviti na francoska tla. Toda v poslednjih trenutkih je Treeku uspela rešitev. V Lausanni je Nida po kratki ljubezni s francoskim konzulom baronom Fougèresom povzročila velik skandal, nakar je definitivno vstopila v francosko vohunsko službo z mesečnimi prejemki 15.000 frankov. Njeno poslovno področje je zopet postala Španija, odkoder je pošiljala v Pariz važna poročila. D'Aztek je istočasno vohunil način izdelovanja otrovnih plinov in je prav tako zbral važne podatke za Francijo. Vendar pa je dvoiličnost obeh povzročila, da ju proti koncu vojne ni več marala nobena vohunska centrala. Tako je Nida z d'Aztekom postala navadna zločinka. Preko oglasov je mamila k sebi razne mlade ljudi, od katerih si je dala izstaviti zavarovalne police, nakar je svoje žrtve zastrupila. Poslednji tak zločin je izvršila 1922 v Madridu na nekem Kanadcu, nakar je izginila s površja.

Nida je bila ena najbolj brezvestnih demoničnih vohunk. Njenega žalostnega slovesa niti od daleč ne dosega belgijska etapna vohunka Evgenija T., koje sliko smo priobčili. Ta je popivala z vsakomur ter je lastne rojake izdajala nemškemu armadnemu poveljstvu. Da bi si zopet pridobila zaupanje prebivalstva, se je dala od nemških vojakov z zvezanimi rokami tirati skozi mesta in je bivala po skupnih zaporih, da je tudi tam lahko vohunila moške. Eden izmed njih ji je zaupal prstan, da ga izroči njegovemu prijatelju, nakar je Evgenija ovadila oba in je prstan obdržala za svojo trofejo.

Na vzhodni fronti je bila v neki gališki ambulanti posebno zagonetna sestra Inocencija. Bila je prav lepa, vdana svojemu poklicu in erotično nedostopna.

Nenavadni so bili samo njeni veliki čevlji. Avstrijski poizvedovalni častnik Karol Nowolny je bil tako nesramen, da je zahteval, naj se sestra Inocencija sleče. Ko se je to zgodilo, so v njej spoznali — ruskega generalštabnega častnika Vasilija Vasiljeviča Gersona, ki je svojo maškerado plačal z življenjem.

Avstrijsko madžarska vojna uprava v Srbiji

Katastrofalna je bila vloga hotela »Bristola« v Varšavi. Dokler je ruska armada imela Poljsko v svoji posesti, so v njem ložirali agenti angleškega »Intelligence Servicea«. (Ni nikaka skrivnost, da je v svetovni vojni vsaka vojujoča se država nadzorovala svoje zaveznike po posebnih agentih). Portir Jeffries, dejansko pravi lastnik hotela, je bil glavni poverjenik »Intelligence Servicea« ter je stalno nadzoroval ruske častnike. Ko je bila fronta dve uri pred Varšavo, je bilo zabranjeno vsako utrjevanje. Jeffries je tedaj kleti pro-

uredil v dobro utrjene dvorane, kjer so se vršile divje orgije. Celotna naprava se ni prav nič izpremenila, ko so Varšavo osvojili Nemci. V kletnih dvorinah so se izpremnile samo uniforme, kokote pa so ostale iste in poročila so slej ko prej šla v London. Jeffriesova uslužnost pa je bila Nemcem vendarle sumljiva. V prevelikem številu je nemškimi častnikom dobavljal kokotke. Nekega dne so v hotelu razkrinkali kurirja, ki je vzdrževal zveze z lepo poljsko bolničarko ter je pravkar bil namenjen odpotovati v Anglijo. Vloga hotela »Bristola« je bila zdaj pojasnjena in Nemci so brez vsake ceremonije postavili Jeffriesa in dve njegovi najzvestejši pomočnici ob steno ter jih ustrelili. Takoj nato je bilo vodstvo hotela Bristola poverjeno nekemu nemškemu »portirju« in vohunsko poslovanje — v prid Nemcem — se je vršilo dalje...

Pri vseh primerih vohunstva v svetovni vojni je opazati brezprimerno drzovitost, ki je polagoma postajala slepa za vsako previdnost. Vohunstvo v svetovni vojni je postalo drzno igranje z življenjem, naravnost sportno tveganje vsega možnega. Videti je, da vohunom in vohunkam že ni šlo toliko za zaslužek, kakor za razbrzdavanje živcev in izživljanje v senzacijah, kar pa je večino vodilo k uživanju opojnih strupov.

Človek, ki oživlja mrtva srca

Prof. Haberlandtu v Innsbrucku se je nosrečilo oživetje izrezana mrtva srca nevretenčarjev.

= Kellogg in Söderblom =

Nobelov odbor je podelil mirovno nagrado za l. 1929. in 1930. Prvo je prisodil bivšemu amerškemu državnemu tajniku Franku Kelloggu, drugo pa švedskemu nadškofu Natanu Söderblomu.

Kellogg je star 74 let. Popularnost si je pridobil s slovitim Kelloggovim paktom,

diplomatskimi nazori, nakar se je pogodba sklenila in podpisala z zlatim nallivnim peresom v Parizu.

Natan Söderblom je nadškof švedske evangeljske cerkve, sila, ki je organizirala cerkveno konferenco 1925 v Stockholmu, ki se je vršila s sijajem zgodovinskega cerkvenega koncila. S tega zbo-

Frank Kellogg

Natan Söderblom

ki se oficilno ni nikoli imenoval po svojem tvorcu, ker ga imenujejo v uradnem jeziku »pariški pakt«, a bo vendar le pod imenom Kellogga prišel v zgodovino. Kellogg je namreč prinesel izvirno misel, naj bi se vojna onemogočila na ta način, da bi jo proglasili za nezakonito. Pakt pa se je rodil na podlagi Briandovega predloga, naj bi Zedinjene države Amerike sklenile prijateljsko pogodbo s Francijo. Kellogg je odvrnil na francoski predlog s protipredlogom, naj bi ves svet sklenil slično pogodbo. Kelloggu gre tudi zasluga, da je spravil svojo misel v sklad z

rovanja je izšla pobuda za oživiljenje krščanske vesti proti naraščajočemu šovinizmu in proti razduhovljenju življenja.

Zanimivo je, da sta oba odlikovanca zvedela za podelitev nagrade pri kosilu. Frank Kellogg je sedel baš pri kosilu v hotelu des Indes v Haagu, kjer je priredil svečano pojedino ameriški odpravnik poslov o priliki ameriškega praznika Thanksgiving Day. Kellogg je bil globoko ganjen in je izjavil, da ni mogel slutiti, ko je sedel za mizo, da bo imel priliko, preden bo vstal od mize, zahvaliti se tudi za ta lepi sad svojega dela.

Tudi nadškof Söderblom je bil pri kosi-
lu v družbi bogoslovcev, določenih za
sveteniško posvečenje v Upsali. Ko so
mu sporočili novico, je rekel, da smatra

Nobelovo nagrado kot priznanje unifar-
stičnih stremiljenj v krščanstvu, čijih
uresničenje bi bilo najboljšje jamstvo za
svetovni mir.

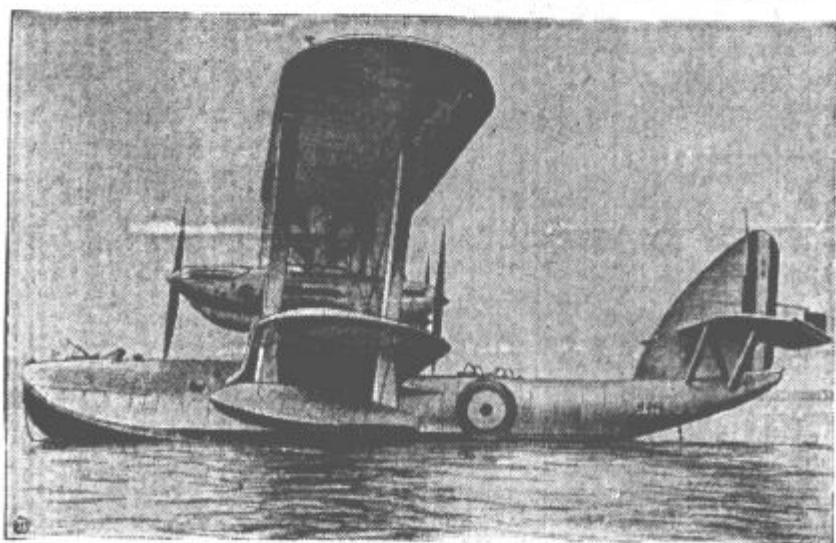
Obžarjanje bezgavk z radijem

Pred kratkim je zboroval v Liègeu
(v Belgiji) peti mednarodni kon-
gres za fizioterapijo (t. j. zdravljenje z
vnanjimi sredstvi). Zbrav-
li so se zastopniki skoro vseh univerz, da
bi se pomenili o izkušnjah in nazorih o
bolezni človeštva in njih zdravljenju, po-
sebnost pa o perečem vprašanju revmatičnih
bolečin in sklepnega revmatizma. Mnogo
zdravnikov je prepričan o zvezi teh bo-
lezni s kakim vnetljivim procesom v tele-
su, posebno z vnetjem bezgavk (mandel-
nov). Zdravljenje zgnojenih bezgavk, ki so
zaradi svojih strupenih snovi za telo silno
nevarne, pa je še vedno sporno. Stalno po-
maga, kakor se je doslej izkazalo, le kirur-
giška odstranitev bezgavk; vendar pa pri-
nese ta ukrep zopet mnogo slabih posledic.
Kakor uči veda o življenjskih pojavih, se
ne more več ali manj noben organ iz na-
šega telesa odstraniti brez škode za orga-
nizem. Posebno važno je to baš za zadnjo
zaporo nosnega in vratnega prostora, kjer
opravljajo baš bezgavke za dihalne organe
silno važen posel.

Dr. Maks Heiner, zdravnik v St. Joa-
himstalu, je na tem kongresu izvajal, da
se mu je posrečilo po dolgoletnih raziska-
vanjih stalno ozdraviti take vedno gnoječe
se bezgavke z radijevim obžarjanjem. Pri
tem so ostale bezgavke same popolnoma

nepoškodovane. Dr. Heiner uporablja pri
tem zdravljenju neke pred leti po dunaj-
skem kemiku dr. Alojziju Fischerju odkri-
te radijeve pointe iz zlitnine radija in pla-
tine. Radiumpointi so tanke palčice ali
igle iz radijeve platine, ki se vbodejo prav
v leglo bolezni in se puste tamkaj po več
ur. Pri tej zlitini radija in platine pridejo
za razliko med dosedaj navadnim uporab-
ljanjem radija nele gama-žarki temveč tu-
di beta in večinoma tudi alfa-žarki do
učinka. Poleg tega moremo te poljubno fi-
ne igle spraviti neposredno do legla bolez-
ni ali pa celo v njega. Že prej so poskušali
z uspehom gnoječe se bezgavke zdraviti z
radijem. To pa se je moglo doslej vršiti le
od zunaj, torej s popolnoma drugačnim
učinkom obsevanja, pri tem, ko se vrši tu-
kaj obžarjanje iz neposredne bližine.

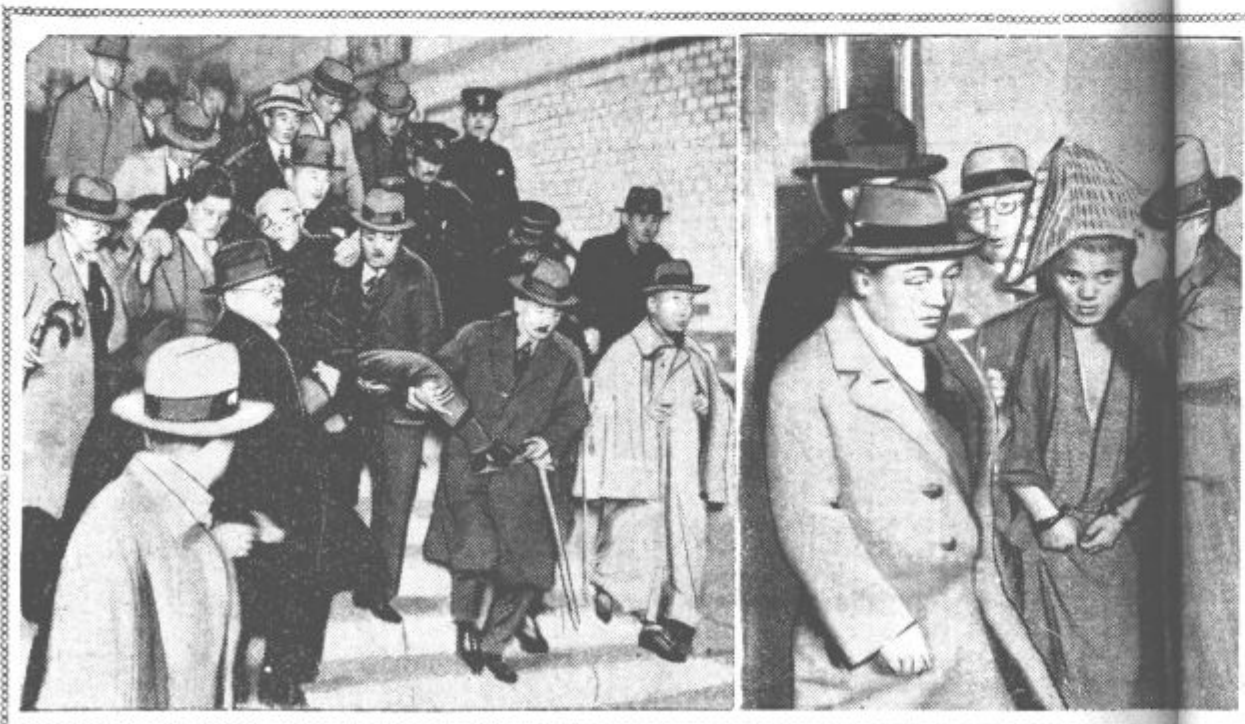
Dr. Heiner je pokazal na velikem številu
zapiskov o poteku bolezni, da je njegov
način zdravljenja le v razmeroma kratki
dobi — dva do trikrat po eno do dve uri —
in brez vsakega bolečega ali razdirajočega
posega ozdravil vnetje bezgavk in odstra-
nil s tem vsako nadaljnjo nevarnost kake
škode za telo. To zdravljenje je bilo v ča-
su, ko je opazoval svoje bolnike po dveh
letih še vedno trajno in so bili bolniki ob-
varovani pred ponovnim vnetjem in vsemi
slimi posledicami.

Anglija se bo posluževala orjaških letal za plete v Indijo Slika kaže prav-
kar dograjeno ogromno letalo, opremljeno s šestimi motorji Rolls Royce.

SLIKE IZ ŽIVLJENJA IN SVETA

Zgoraj levo: Številni brezposelni v New Yorku čakajo na razdelitev vojaške hrane. (V Ameriki ne poznajo državno organizirane socialne zaščite.) — Zgoraj v sredi: Spomenik fiziku Röntgenu v njegovi rojstni vasi v Lennepu. — Desno: Proslava stoletnice poljskih bojov za neodvisnost v Varšavi (na tribuni državni predsednik Moscicki). — Prve slike o atentatu na japonskega ministrskega predsednika: (spodaj levo): Težko ranjenega predsednika nesejo po stopnicah na kolodvoru v Tokiu, (poleg): aretacija atentatorja, ki ga pokriva s posebno čepico za zločince. — Desno spodaj: Radiotelefon za pilote. Pilot s kombiniranim oddajnim in sprejemnim aparatom. (Ameriški izum.)

André Hugon

== Lov na afriške zveri ==

Veselje do lova na zveri je najmikavnejše. Če se te poloti, ne veš, kdaj se ga boš mogel iznebiti; nič ne more zadržati velikega lovca, niti stalne nevarnosti boja niti dolga odsotnost od doma.

Eden najvztrajnejših in najsmelejših lovcev preteklega desetletja je bil Paul J. Rainey, zelo bogati ameriški sportnik. Ko je izčrpal že vse možnosti lova v domači deželi, se je napotil v arktične pokrajine; dospel je do 800 km pred Severni tečaj in ondi mu je uspelo, da je ujel živega Silver Kinga (Srebrnega kralja), največjega severnega medveda na svetu, ki ga je oddal v zoološki vrt v Broux-Parku v New Yorku.

Po teh pustolovčinah se je v svoji strastni želji po novih senzacijah namenil, da pojde v ekvatorijalno Afriko in da premaga še leva, kralja pustinje.

Njegov načrt je bil zanimiv predvsem radi tega, ker je hotel loviti leve z gonjo, kakor jelene, jih goniti do izčrpanosti in jih utruditi.

To drznost so smatrali za brezumno in najboljši ameriški lovci so skomigavali z rameni in se smejali početju, ki so gledali nanj kot na norost.

Paul J. Raineyu to ni vzelo poguma, temveč je hotel dokazati neupravičenost takšnih sodb; v ta namen si je zagotovil sodelovanje filmskega operaterja J. C. Hemmenta.

Hotel je namreč prinesiti znanstvenemu svetu točne podatke o življenju zveri, ki jih je nameraval presenetiti v prosti naravi, v njih deželi, dejal bi, v njih intimnem življenju; hotel je ujeti na sliko njih navade in običaje v popolni neodvisnosti, daleč od ljudi sredi pustinje.

Nairobi izhodišče »Safarija«

V Nairobiju je pripravil Rainey svoj »Safari«, — beseda arabskega izvora, ki znači v narečju plemen Britske Vzhodne Afrike potovanje, zlet, lov.

Nairobi je slikovito zaselje s prijetnim podnebjem, oddaljeno približno 453 km od Monbassa, pristanišča Britske Vzhodne Afrike. Lepe in razkošne rastline, ki uspevajo tam, so brez vonja in ptice z neprekosljivim perjem nikoli ne pojo.

Raineya so spremljali na njegovem Safariju Uakambaki, Suahiliji, Kikuni, Kavaroni, Massai in Somaliji; plemen je v tej pokrajini do 382.

Ko so naložili živilske zaloge za pot na domorodne nosače, so dodelili vsakemu izmed njih matično številko; to je bilo nujno potrebno za njih prepoznanje.

Njih ime v resnici nima nič skupnega z imenom njihovih staršev. Izbirajo si ga sami in pomeni vedno nekaj predmetnega, kakor: »sladka glasba«, »gorak krompir« itd.

Ti ljudje živijo čudno življenje; zmeraj jih vidiš oborožene z dolgimi palicami, ki jih nikoli ne odložijo in ki jim rabijo za marsikaj; da iščejo kače ali druge plazilce, ki se morda skrivajo med visoko travo veldta*); da merijo globino rek, ribnikov; da natikajo kože ubitih živali na lovu in da vedo za dneve; zakaj vanje vrtavajo mesece, zarezajo za zarezo, in tako si napravijo potovalni koledar, ki se da nositi pri sebi, in plačilni seznam hkrati.

Odhod »Safarija«

Tako je torej ta četa odpotovala v pustinjo. Cilj »Safarija« je bila »Vodna jama«, naraven studenec, kjer bomo takoj videli, da se zbira v nepopisnem vrvežu vsa ekvatorijalna favna.

Spotoma je Rainey v Kajabi sklenil, da pojde loviti opice Colobus, ki jih najdeš le na velikih višinah. Imel je srečo, da je ujel živ par, dva sijajna eksemplarja, toda nesreča je hotela, da sta poginila, preden sta prispela v Ameriko. To vrsto opic zelo iščejo radi nje-nega dolgega svilnatoga kožuha, iz katerega delajo ovratnike za plašče in razkošne rokave. Ker ta vrsta izginja, dovoljuje vlada vsakemu lovcu, da sme ustreliti največ tri komade.

Malo zatem je Rainey ujel sivooko zebro, ki je zelo redka. Rad bi bil dobil tri, da bi jih peljal v trojki, toda ujel je komaj dve. Zadovoljil se je z njima, misleč, da jih vrveže, pa sta mu poginili na poti čez Rdeče morje.

Na tem dolgem in mučnem potovanju skozi veldt se je naš lovec polastil tudi dveh levičev. Zato je prestal strašen

*) Pustinja ali stepa v Južni Afriki.

boj z levinjjo. Oba mlada leva sta rabila Raineyu, da je navadil svoje pse v sledenju.

Sicer pa Rainey ni bil edini, ki se je bavil z lovom divjih zveri.

Profesor Heller, učeni naravoslovec, ki je sledil ekspediciji, je nastavljal vsak dan pasti, da bi zajel žive zverine. Delal je jako previdno, da ne bi ranil svojih žrtev.

Pasti, ki se jih poslužujejo ob sličnih prilikah, imajo zobe skrbno zavite v predivo. Položil jih je v jamo ravno pod vabo, ki jo obesijo na drevo, nato denejo verigo v nalašč za to izvrtano cev in jo pritrdijo na težko vejo, ki so jo pravkar odcepili; zakaj ako bi bili privezali past na trden predmet — na primer na kamen — bi si žival, ki se skuša rešiti, zlomila nogo; ko pa vleče les za seboj, more jetnica bežati le počasi in lovci dospejo pravočasno, da jo ujamejo. Šakale, radi svoje krvoločnosti znane progaste hijene, so lovili na ta način. Progasto hijeno sovražijo domorodci, ki prosijo belokožce, naj jih pobijejo kar največ mogoče, zakaj ona oskrunja grobove. Imenujejo jo »Fizi«, kar pomeni »grob njih prednikov.« Naj zagrebejo mrliča še tako globoko, naj pokrijejo njih trupla s še tako težkim kamenjem, hijene izkopljejo zemljo in trupla požro. Tudi leve in leoparda so lovili v pasti in so jih pozneje poslali v zoološke vrtove.

Naši potniki so sedaj v pokrajini, posebno bogati na leopardih, na polovici poti do »Vodne jame.« Lovci jahajo s puškami v rokah na svojih brzih konjih. Lovski in bojni psi — v resnici niso isti, ki izsledujejo in ki napadajo — so privezani zadaj.

Leopard je tu... Voha nevarnost, skoči; psi ga z besnim lajanjem neusmiljeno podijo čez drn in strn. Zver skoči na drevo in spleza do vrha; tam se počuti varno; toda tudi psi plezajo, naj se zdi to še tako neverjetno. Eden napade zver od spredaj, medtem ko jo drugi ugrizne v zadnje tace; kmalu pade v sredo tulečih psov, ki jo besno čakajo spodaj; sedaj leži leopard na hrbtu; brani se s svojimi kremplji in zobmi. Boj ni tako neenak, kakor bi mislil, zakaj samo štirje psi se borijo zares, drugi se vrtijo okrog in oprezujejo. V nekaj hipih raztrgajo leoparda na drobne kosce.

Vodna jama, pustinjski vodnjak

Med neprestanim lovljenjem dospejo naši možje do Vodne jame...

Tu je oaza. V premeru več ko 100 km naokrog ne najdeš nikjer drugod kaplje vode.

Rainey je izbral ta kraj, da omogoči svojemu operaterju, da napravi nekaj posnetkov najraznovrstnejših živali v njih domačih položajih, v vseh posebnostih njih življenja.

Pri tem ni smel splašiti zveri. Napravil je takole:

Zgradili so majhno kolibo iz vejevja blizu Vodne jame in nihče ni smel tja, dokler se živali niso privadile nanjo. Potem se je utaboril tam Hemment s svojim aparatom. Dolgih šest tednov je prežal, ali skrit v kolibi ali skrit na vrhu dreves, negotov ali se mu posreči ali ne, na vsak gib zverin, dokler ni uspel s celo vrsto izrednih filmov; dobil je živo in pretresljivo sliko, včasih celo zabavno, iz življenja divjih zveri.

Evo nekaj slik, ki so se nudile operaterju:

Sprva je bilo vrvenje, živahno previranje. Opice in pavijani človeške velikosti, gazele, sabljavke, zebre, antilope so se zgrinjale tja na stotine; toda hipoma se zbor razprši; živali izginejo iz strahu ali da očuvajo predpise... Pojavijo se nosorogi in se polagoma bližajo Vodni jami. Ti strašni debelokožci se neprestano dražijo med seboj. Dva od njih se spustita v boj na življenje in smrt vpričo sijajne in zelo visoke žirafe, ki se ne zmeni zanje.

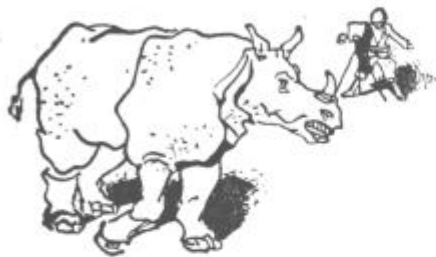
Kar se tiče žirafe, so mnogo razpravljali o načinu, kako pije; Hemmentovi posnetki so končno prekinili razpravljanje: nasprotno temu, kar so mislili, ne poklekajo, da dosežajo globoke vo-

de, temveč razkoračijo nogi, kakor dve dolgi osti šestila...

*Lov na nosoroge in leve;
nekaj groznih minut.*

Tedaj pridejo okrog Vodne jame ponosni sloni in Hemment je priča zelo zabavnemu prizoru. Mlad slon se drzne piti pred »svojim očetom«; svojo drznost je drago poplačal, kajti prejel je krepko zaušnico; »mati« hoče posredovati. Slabo naleti: tudi ona si nakop-

lje jezo »gospodarja«, ki jo sprejme s tem, da ji brizgne poln rilec vode na glavo. Za sloni pride dic-dic, najmanjša med antilopami, velika ko domač zajec; pecari, vrsta divjih svinj, ena izmed najupornejših živali v boju in katerih obramba je strašna... Živali prihajajo in odhajajo in slika se vrsti za sliko s predpotopno slikovitostjo.

Hemment je stopil s svojega opazovališča in sledil po planjavi veličastnemu nosorogu. Sklenil je, da ga dovede pred aparat in da ga ustrelji, ako se mu to ponesreči. Načrt je bil drzen, zakaj pogumni operater je imel pri sebi le svoj revolver. Allin Black, vodja lova, je prišel ko nalašč, in ko mu je tovariš povedal svoj načrt, mu je ta svetoval, naj se postavi pred žival, medtem ko bo sam pripravljen za vsak slučaj. Nosorog, ki so ga opozorili na bližnjo nevarnost ptiči zajedavci, »ušivci« imenovani, ki jih nosi na hrbtu, in ki so vzleteli, je planil s sklonjeno glavo proti fotografskemu aparatu. Srečen, da se mu je posrečil načrt, je Hemment še vedno vrtil svoj aparat in se ni zmenil za nevarnost, toda Black je pazil in pognal živali kroglo v telo, ki ga je zadela v srce. Zver se je opotekla in navzlic smrtni rani tekla še kakih 70 metrov, preden se je zgrudila.

Naglo se je pognal Hemment s svojim aparatom. Toda znano je, da nosorog sijajno simulira smrt; zato ga je Black, ki je opazil, da še giblje ušesa, ustrelil v glavo in ga ubil.

To pa ni bil še najpretrsljivejši trenutek, ki ga je preživel Hemment. Ko se je nekega dne približala levinja tik do tabora lovcev, je prestrašeni stražar streljal nanjo, toda kot slab strellec jo je le težko ranil. Preplašen je stekel tedaj in povedal Raineyu in njegovim tovarišem. Hemment, ki je videl, da se mu nudi ugodna prilika, da napravi lepo sliko žive levinje, je pritekkel brez oklevanja. Ker se mu je videlo, da ne kaže žival dovolj živahnosti, je vcelel svojemu slugi, naj kriči in meče kamenje. S strašnim tuljenjem je tedaj skočila žival. Rainey jo zadene s kroglo blizu srca na 35 korakov; besnela je še vedno. Ontram jo zadene v prsa na 25 korakov; besneča žival je zbrala zadnje moči in znova naskočila, toda Black, čigar naloga je bila, da odkriva divjačino in da prihrani svoj strel za obrambo življenja tovarišev, ustrelji tokrat iz razdalje 15 korakov in pobije levinjo, ki izdihne Hemmentu pred nogami.

Ni treba povedati, da se film ni posrečil, ker je operater v svojem razburjenju pozabil vrterji ročko.

Naslednjega dne prideta dva massajska poglavarja in naznanita Raineyu, da so videli leve. Takoj velik hrup in trušč; kratka povelja zadonijo, sluge osedlajo naglo konje, pripeljejo pse in jih privežejo zadaj. Vse je pripravljeno na gonjo; manjka samo še lovski rog, da zatrobijo hallali.

Sled je suha in psi jo težko najdejo. Vohajo; vohajo... In nenadoma planejo in strašno zalajajo; lev je v bližini. Evo ga... Najprej beži tri kilometre, toda hipoma se obrne in se postavi proti psom; ti zasledovalci ga zadržujejo, dokler ne dospejo bojevniki. Zver se krčevito brani; skuša pobegniti, plane na jaso, toda psi jo znova obkolijo. Tedaj omaga pod groznimi ugrizi...

Rainey mu skrajša smrtni boj in ga pobije s strelom...

Rainey je postrelil na svojih lovih v Vzhodni Afriki nič manj ko 106 levov.

Priredil — c.

== Preroško pokušanje ==

Ako si dober kemik, še ne zadošča, da bi znal točno in določno preceniti vrline vina.

Bog ne daj, da bi jaz preziral vinoslovno kemijo. Bog me čuvaj, da bi sumil pristojnost ali nepristranost zadevnih strokovnjakov. Vendar pa se smemo vprašati, ali ima ta natančna znanost, ki posluje s tehtnico, z uteži in merami, zadosti prožnosti ter obrazilnosti, da bi mogla pravično in pravilno soditi o živi tvarini, potakem sojetni, gibki, projejski, valoviti in raznoteri, kakršno je vino.

Seveda nam bo dober kemik mogel na ulomek miligrama povedati sestavino marsikakega vzorca, koliko vsebuje suhega izžemka, sladkorja, alkohola, barvil, manita, raznih kislin itd. Ali da raztolmačiš te nežive številke, da potegneš iz njih ono — kako bi dejal? — eteričnost, ki je duša pri vinu, je potrebno neko drugo delo, s katerim utegneš razbrati tajne vplive tal, trsa, podnebnih in gojitvenih prilik itd., iz katerih potekajo neštevilni in raznoteri otenki v okusnosti.

To ni naloga kemikov, ki vedo le za številke. To je stvar pokušalcev, ki sklepajo po dojmih in so edini zmožni popraviti to, kar ima kemična analiza preveč abstraktnega, pojmovnega.

Nekaj čudovitega ima na sebi stopnja presukanosti, ki jo utegne doseči marsikateri izmed teh izvršnikov, poklicnih ali ljubiteljskih, sposobnih, da neizpodbitno spoznajo kakovost in izvor. To meji na divoto, tako da nevesčaki ne morejo verjeti. Vsekakor gre tu za nekaj veleum, za prirojen dar, ki se je usovršil z dolgo, stanovitno vajo.

Da dosežejo to neverjetno tenkočutnost, pokusniki ne upoštevajo edinole slasti, kakor bi si človek mislil, marveč tudi vonjavo; nos jim ni manj potreben nego brbončice na jeziku in na nebu, kadar opravljajo svoj kočljivi posel. Dejstvo je, da imajo vonjave tehtno vlogo, čeprav malo poznano, v razvoju kakor v izpremehi vinskega slaja (buketa).

Priznani strokovnjak v vinarstvu Labergerie, gre še dalje. Po njegovem verodostojnem zatrdilu se poskušanje — z grlom in nosom — lahko vrši že pred rojstvom, ako smem tako reči, tedaj ko

morebitno vino ni še niti v kroglicah na grozdu, temveč komaj v stanju negotove obljube, v trinih listih.

Če po njegovem navodilu z zaželeno pozornostjo zvečite katerokoli trsno perje, izbrano kajpada med onim, ki nima na sebi nikakršne sledi po bakrovih soleh ali drugih žužkomornih snoveh, boste po nekolikšnem vežbanju mogli slutiti verjetni slaj bodočega vina s te ali one gorice. To je, bi dejal, prerokovanje prihodnosti nekemu bitju, ki se še ni porodilo, niti ne spočelo.

V ostalem pa morete priti do istega zaključka s tem da prekapate omenjeno listje, ki ste ga deli močit v vodo za 24 do 36 ur. Tako dobljen ožemek vam natanko napove okus — seveda brez občutka, svojskega alkoholu — okus značilne arome, vonja in slasti, pri bližnjem pridelku.

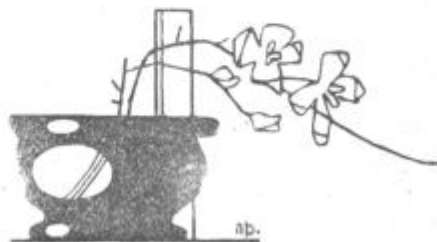
To ni več pokušnja, marveč napoved.

Spričo tega si predstavljajte, kakšna presenečenja bi nas prejkone čakala, celo v drugih področjih, ko bi okus in zlasti vohalo kedaj dosegla popolnost, do katere so izbor, izkustvo, vzgoja privedli ostale naše čute. Koliko problemov, zavitih doslej v skrivnost, bi se na mah osvetlilo z nepričakovano lučjo!

Na žalost pa spadata gustativna in olfaktivna zmožnost med osebne sposobnosti, torej neprenosljive. Tvoriti moreta predmet unetnosti; ne moreta pa do nadaljnjega biti predmet vede. Ali pa bo stvar vekomaj taka?

Tega naziranja ne bi bil pokojni Charles Henry, čigar najvišji sen je bil, da bi določil »mehanični enaček občutkov«. Morda se bo našel nadaljevalec njegovega dela, da bo iz premišljene nedostopnosti njegovih obrazcev izluščil rešitve, ki jih je bil megleno uzrl in ponekod načel.

E. G.

= Reševanje brodolomcev =

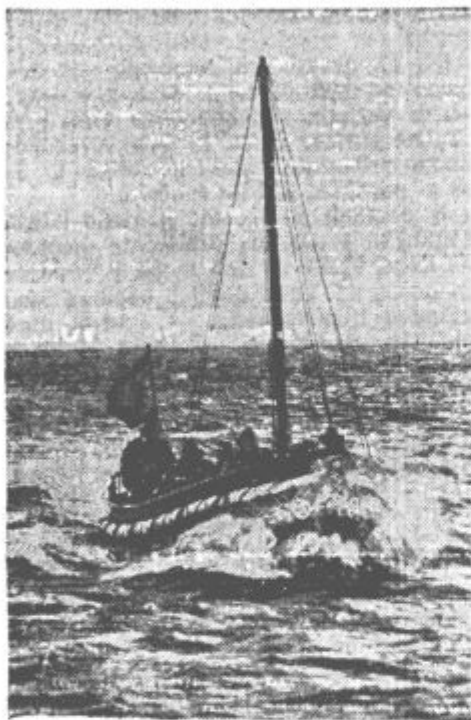
orje zahteva vsako leto na tisoče človeških žrtev. Toda če izvzamemo nekatere velike pomorske katastrofe, ki gredo

upravičeno ali neupravičeno na račun posameznih ponesrečenih potniških parnikov, vidimo, da se največ nesreč zgodi na obalah.

Skalnata otočja in čeri, ki obrobajo bregove, tesna ustja rek, ki vodijo k pristaniščem, plitvine in sipine so najopasnejše pasti, ki ogražajo ladje. Sicer so vsa nevarna mesta označena z zanesljivimi signalnimi napravami, ki kažejo ladjam varno pot v pristanišča, toda navzlic temu se lahko zgodi, da ostane parnik v megli ali viharju brez zanesljivih kažipotov. V megli ne pomagajo ne svetilniki ne rakete in če je ladja še predaleč od obrežja, da bi mogla sprejeti akustične svarilne signale, potem si mora pač na slepo srečo iskati pot do varnega pristanišča.

V megli in viharjih so ladje ob obalah brez pravega vodstva in ni čuda, da se prav ob takem vremenu zgodi največ nesreč. Čeprav je signalna tehnika v zadnjih desetletjih zelo napredovala, vendar se število človeških žrtev zaradi brodolomov ni zmanjšalo, marveč je celo narastlo. Seveda s tem ni rečeno, da bi bilo za varnost ladjeplovbe danes slabše preskrbljeno kakor včasih. Toda promet je silno narasel in temu primerno se je povečalo tudi število nesreč, ki pa relativno ne zahtevajo toliko človeških življenj, kakor v prejšnjih dobah.

To je v prvi vrsti uspeh izpopolnjenih signalnih naprav, v veliki meri pa tudi

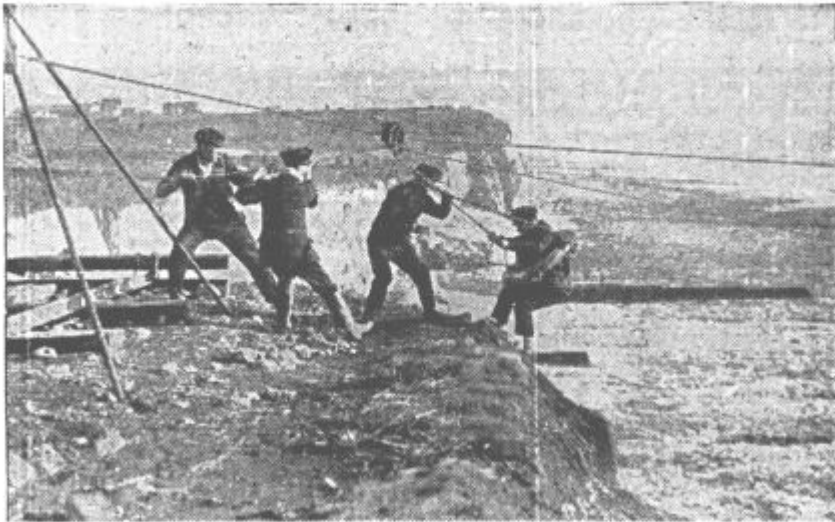
Reševalni čoln med vožnjo

Nepotopljiv reševalni čoln. Motor deluje tudi pod vodo

zasluga neumornega delovanja pomorskih reševalnih društev, ki so rešila že na desettisoče nesrečnih brodolomcev. Pomorska reševalna društva so skoro v

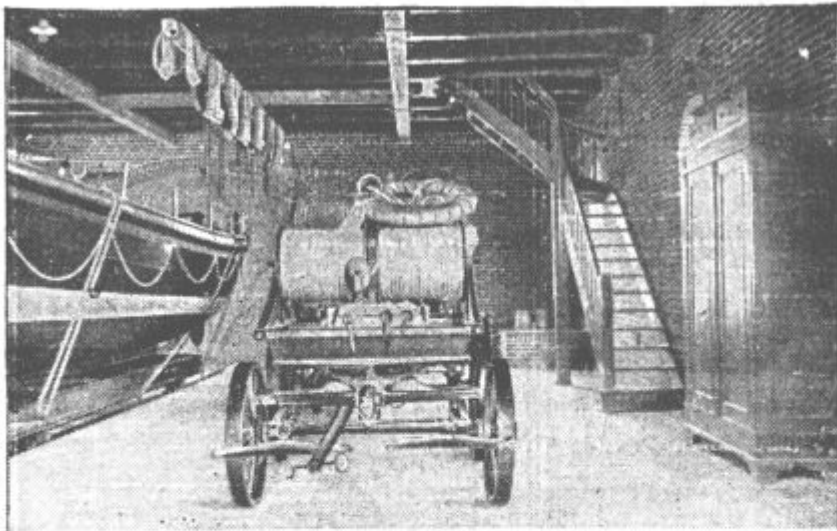
čija in druge države. Sprva je šlo povsod počasi in v posameznih državah so dale šele nekatere velike pomorske katastrofe povod za ustanovitev sličnih institucij.

Reševanje brodolomcev z raketnimi reševalnimi aparati

vseh kulturnih državah, ponekod kot državne institucije, drugje pa kot zasebne ustanove. Prvi so ustanovili ta človekoljubna društva Angleži, sprva samo

Tako je bilo tudi v Nemčiji. 10. septembra 1860. je javil brzozjav iz Emdena naslednjo vest: »Davi je nasedla na zapadni obali otoka Borkum ladja »Alliance«,

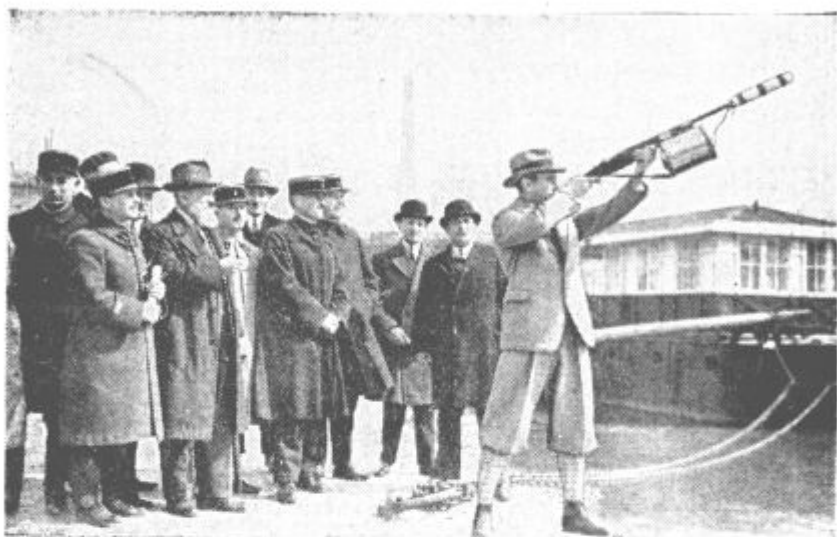
Reševalna postaja v Maasholmu

za krajevne potrebe, a 1824. so jih združili v enotno močno organizacijo za vso državo. Angleškemu vzgledu so sledile kmalu tudi Danska, Francija in Nizozemska, pozneje, čez delj časa tudi Nem-

ki je vozila premog iz Sunderlanda v Geestemünde. Od deset mož posadke se ni rešil nihče. Opoldne je naplavilo že deset trupel, ladja je popolnoma razbita.«

Neki kapitan, ki so ga vprašali, ali za ladjo res ni bilo nobene rešitve, je odgovoril, da bi bila rešitev pač mogoča, da pa v ta namen niso storili ničesar, da bi ne prišli v navzkriž z obalnim pravom. In taka ter slična nesporazumljenja in

drugimi pripomočki. V najnovejšem času opremljajo take postaje tudi z brezžičnimi sprejemnimi ali tudi oddajnimi postajami, tako da reševalno moštvo lahko pohiti na pomoč tudi bolj oddaljenim ladjam.

Aparat za izstrelitev 300 m dolge reševalne vrvi

Vsak izmed teh sedmih angleških pomorščakov je rešil že nekoliko ljudi pred smrtjo v morju

nerazumevanja je moralo na stotine ljudi plačati z življenjem.

Danes so začetne težave premagane in pomorska reševalna društva vrše po vsem svetu uspešno svoj nesebični in človekoljubni posel.

Za reševanje brodolomcev služijo na nevarnih obalah porazdeljene reševalne postaje, opremljene s signalnimi pripravami, reševalnimi čolni, pasovi, vrvmi in

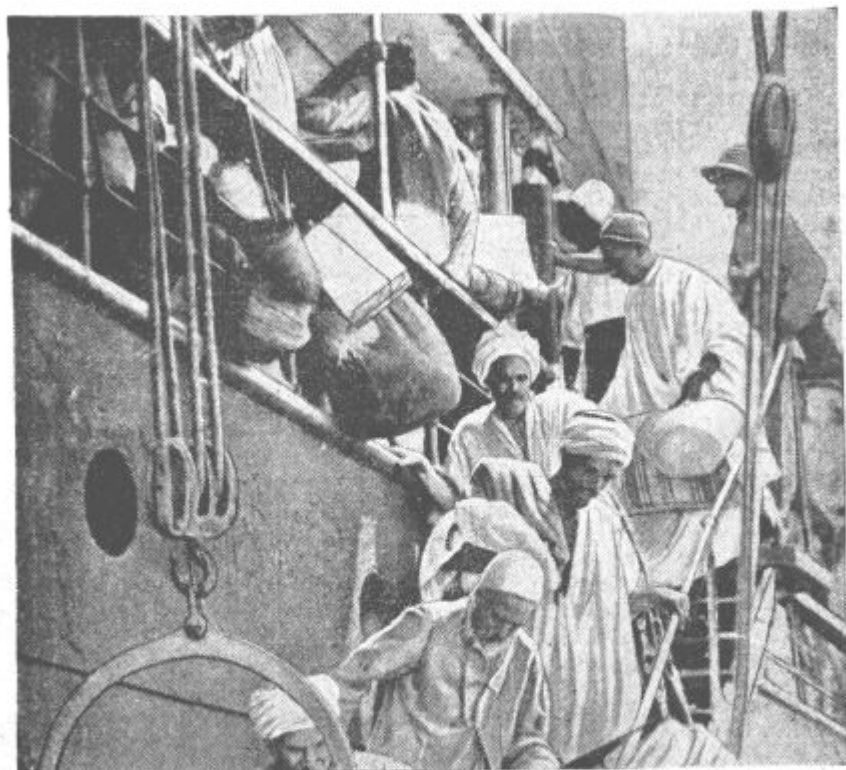

Joseph Kessel

Romarska ladja

Veter je pihal od juga, ko smo se spuščali z visoke ravnice Sanaa naglih korakov nizdol proti Hodaidahu. Ker ni bilo pričakovati celih štirinajst dni nobene ladje, smo hoteli izkoristiti ugoden veter ter priti z Monfreidovo jadrnico v Džedah.

čela premikati v severnem pravcu. Prvi dnevi so potrdili naše upe. Enakomerni veter nas je privedel v bližino jemenitskega nabrežja. V raznih pristaniščih smo izvedeli od ribičev, da še vedno — dasi bolj poredkoma — izkrcavajo sambuki in zaruki na kopno skupine moških,

Izkrcavanje muslimanskih romarjev

Nedvomno tvegano podjetje. Morali smo prevoziti pet sto milj, in to v času, ko se vetrovi v Rdečem morju neprestano menjavajo. Ampak dozda nam je bila sreča mila na suhem in na vodi. Če bi se posrečil naš načrt, bi se dotaknili vse obale z neznanimi zasidrlišči, speščenimi skalami in zalivi, kjer izkrcavajo sambuki sužnjeve svoje tovore in iščejo zaščite. Ker nismo našli v osrčju Jemena nobene sledi trgovine s sužnji, smo se napotili za to sledjo v najdaljnje zalive v Asirski deželi in ob robu Hedžasa.

Se enkrat so se napihnila jadra ob petju črnih mornarjev in ladja se je za-

žensk in otrok, ki jih potem nemudoma odvedejo proti Hedžasu. Povedali so nam tudi — k čemer ni malo pripomogel čaj in sladkor — da se vrši trgovanje s sužnji v glavnem skozi Asirijo. Silno nam je bilo do tega, da bi dosegli Džidzan. Veter pa se je neusmiljeno obrnil in nas je vrgel proti severu. Štiri dni smo se borili z enakoličnostjo neprestano ponavljajočih se valov, ki so se razlivali čez krov po širokem. Napredovali smo silno počasi, sonce pa je brez usmiljenja pripekalo.

V štirih dneh je prišla ladja dvajset milj daleč. V tem tempu bi bili morali

imeti nad dva meseca časa, da bi lahko dospeli na cilj. Morali smo se torej umakniti nesrečni zvezdi. Pred nekim rtičem, ki nismo mogli priti okolu njega pred solnčnim vzhodom, je velel Lablache moštvo obrniti ladjo nazaj proti Hodeidahu. Dospeli smo baš o pravem času, da smo se lahko vkrcali na tovorno ladjo, ki je peljala romarje iz Somaliije v Džedah. Bila je namreč doba, ko se začenja veliko romanje muslimanov v Meko.

Kapitan ladje, star, redkobeseden škot, je izjavil, da nima za nas ne kabin, ne živeža. Mi pa smo imeli s seboj odeje naše karavane; imeli smo tudi drastičnega, bistrega kuharja Omarja, tolmača Ibrahima. Nakupili smo potrebnih živil in smo se utaborili sredi krova, med belo oblečenimi romarji, Hindi in vsakovrstnim mrčesom ter smo tako prišli do vožnje, ki je bila za nas bolj poučna od kate-rekoli vožnje na ladji za prevažanje ljudi.

Trije angleški častniki — edini Evropci na krovu — so občevali med seboj samo službeno. Strojnik, nekakšne vrste pridigar za laike, je prepovedal uživanje močnih pijač. Kapitan se je zalival s klasičnim whiskijem. Drugi častnik, živahen in vesel mož, je pil samo žganje iz breskev, ki ga je kahal sam, ker so mu bile druge pijače prešibke. Zaradi te razlike v naziranjih so živeli vsak zase.

Ker pa jim je dal izreden slučaj nas za poslušalce, so se z zadovoljstvom odrekli svoji navadi molčanja. Posebno se je v tem odlikoval kapitan, ki je že kakih štirideset let brodaril po Rdečem morju. Imeli smo torej razmeroma lahko stališče, ko smo ga izpraševali po trgovini s sužnji.

»Sužnji ... je dejal, »priznati moram, da se nisem nikoli posebno brigal zanje. Zame so črnci, Somalijci, Abesinci in celo Arabci eno in isto. Ne bom več dolgo v službi in vas lahko zagotovim: ko bom na Škotskem vlek el iz svoje pipe, ne bom prav nič razmišljal o tem. Potem pa, kako hočete trgovino s sužnji odpraviti? Zlasti v tej dobi romanj? Koliko sužnjevi, ki ostavijo Port Sudan, kjer je vse nadzorstvo v naših rokah, vodijo dozdevno trgovci v Meko! Kdo naj jim dokaže nasprotno? Na primer ti-le (pri tem je pokazal na nekatere skupine, ki so bile stisnjene na krovu), kako naj vem, da to niso služabniki imovitega in pobožnega moža, ki grede v suženjstvo? In to me prav nič ne moti, da ne bi pil mirne duše svojega whiskija«.

Vprašali smo ga še, če ni v Džedah javnega tržišča za sužnje.

»Tega ne vem,« je odvrnil stari škot, »jaz ne stopim v teh umazanih krajih nikoli na kopno, če nimam posebno nujnega opravila.«

Popolna ravnodušnost ladijskega poveljnika je bila nekaj, s čimer se niso v Džedah živeči Evropci strinjali. Vsi veliki kolonialni narodi so imeli tam konzulate, poslaništva in legacije. Kajti vsako leto pride v to mesto na tisoče Marokancev, Alžircev, Hindov, Javancev, Sircev in Perzov. Džedah je luka Meke. In ves ta diplomatski zbor je imel, razen zaščite njim poverjenih romarjev, tudi nalogo nadzorovati in pobjati trgovino s sužnji. Na podlagi ujemaajočih se izjav krajevnih opazovalcev smo si v nekaj dneh lahko napravili jasno sliko o režimu hlapčevstva v Hedžasu, ki je bil še vedno veliko središče trgovine s sužnji.

O Atlantidi

O potopljenem kulturnem svetu smo že pisali v naši reviji. Poročila in domneve posameznih raziskovalcev si silno nasprotujejo. V najnovejšem času je nemški učejnak dr. Hermann zopet objavil nekaj zanimivih podatkov o svojih raziskovanjih. Dr. Hermann na duhovit način obravnava napake in dosedanja nesoglasja, ki v glavnem obstoje v tem, da se je doslej iskala Atlantida večinoma onstran Gibraltarske moske ožine. Po lastnih raziskovanjih je, kakor pravi, prišel do zaključka, da je morala ležati Atlantida le nekje ob obalah Sredozemskega morja, nasproti Apeninskega polotoka, tedaj nekje med Egiptom in Alžiro. Glavno mesto je ležalo ob takratni reki Triton, ki se je izlivala v »Atlantsko morje«. To morje se je moralo razprostrati tam, kjer leži danes Šotsko jezero el Djerid. Dr. Hermann omenja tudi naprave za namakanje, o katerih je poročal že danski raziskovalec Bögholm. Ako je najnovejši Hermannovo naziranje pravilno, bo pokazala bodočnost.

Zamrznjene žabe

Med ljudstvom je zelo razširjeno mnenje, da zelene žabice, ki se v jeseni zarijejo v zemljo, ne zmrznejo, čeprav pade temperatura vrhnih zemeljskih plasti globoko pod ničlo. Najnovejša opazovanja R. Weigmanna pa so pokazala, da te žabice ne prenesejo večjega mraza od 0 do 5 stopinj. Čim se zemlja toliko prezebe, žabice brezpogojno poginejo in jih s še tako skrbnim ogrevanjem ni mogoče obuditi. Še manj pa je mogoče, da bi se ohranile pri življenju žabe v vodi, ki popolnoma zamrzne. V tem primeru so namreč žabice podvržene tolikšnemu vodnemu pritisku, da morajo poginiti, še preden voda popolnoma zamrzne.

KARIKATURA

Brez posla. (Risba umetnika van der Walle)

Novi avstrijski min. predsednik
dr. Ender

Pet milijonov brezposelnih v Ameriki:
»Blaga je dovolj, toda Evropa ga ne
more kupiti!«

Popravi: V zadnji številki čitaj na str. 634 v članku »Bucegi v snegu« namestu Buceligor pravilno Bucegilor. V članku »Zalostna usoda velikega pisatelja« čitaj v prvem odstavku: svojemu, v drugem odstavku pa: pamfletistka. V predzadnji številki med pojasnilom slik (str. 603) mora stati pravilno Jean Nicot... rojen v Nl mesu.

Po Bernstorffovem odhodu iz Ženeve:
»Užaljena nedolžnost« (Sovjetska ka-
rikatura)

MIZICA, POGRNI SE!

Tedenski jedilni list

Ponedeljek, obed: juha z drobtinovitimi cmoki, svinjska pečenka z višnjevim zeljem in pečenim krompirjem, sadna pita. **Večerja:** cvetača z maslom, jajčnik z gnatjo; za otroke: jajčna jed s kompotom.

Torek, obed: na goveji juhi vranič fancelj, z mesom mešana prikuhe, ocvrt krompir. **Večerja:** loča v omaki s krompirjem pečenjakom; za otroke: češpljeva kaša.

Sreda, obed: rižot z gobami, dvobarvni zdrobov kuh s sadno polivko. **Večerja:** tripe s polento; za otroke: polenta z mlekom.

Četrtek, obed: šara-juha s svežo kračico, sirova potica. **Večerja:** pljučni žlikrofi s solato; za otroke: isto.

Petek, obed: kisló zelje s krušnini cmoki, smetanin štrukelj. **Večerja:** beli fižolček v omaki in sirovi žličniki; za otroke: isto.

Sobota, obed: krompirjeva juha, zeljnate klobasice z rižem, kompot. **Večerja:** dunajski zrezki, solata; za otroke: zdrobov pešenjak.

Nedelja, obed: na juhi rezanci, pečena jarcica, krompirjevi rogljički, solata, flancati z rajsko peno. **Večerja:** mrzli narezek, čaj, flancati; za otroke: čokolada, flancati.

RECEPTI K JEDILNEMU LISTU

(Količina načunana za 4—5 oseb.)

Sadna pita. Na desko dam 28 dkg presejane pšenične moke (ostre), pol zavitka pecilnega praška, 12 dkg masti, 12 dkg sladkorja, sok od pol limone, dva rumenjaka in ščepec soli. Iz tega naredim krhko testo in ga z valjarjem dobro obdelam, nato pa pokrijem in pustim eno uro počivati. Medtem olupim in zrežem na kocke $\frac{1}{2}$ kg jabolk, ali brusik, ali vsakega polovico. V kozico dam dve zvrhani žlici sladkorja in eno žlico vode, postavim na ogenj in sladkor toliko časa kuham, da leno porumeni, nato vložim notri sadje premešam, še prav malo zalijem in pustim kuhati toliko časa, da se sadje zmehča, a razkuhati se ne sme. Ko je kuhano in vsa voda izdušena, obrabam na sadje pol limoneve lupinice, postavim kozico na hladno, da se solje ohladi. Ohlajenemu primešam eno žlico ruma in pest opranih rozin. Od sadja izločim 15 kosčkov, da imam za garniranje pečene pite. Zdaj razdelim testo na dva enaka dela. Od vsakega dela vzamem za eno žlico testa proč za mrežico. Oba dela razvaljam na dve ekrogli krpi, veliki, kakor dno tortnega modla. Eno krpo položim na dno in ga obložim z ohlajenim sadjem enakomerno, en centimeter od roba, na vrh sadja položim

drugo krpo in jo pritisnem dobro na spodnjo krpo. Ostalo testo spet razvaljam in narežem s testnim kolescem ali z nožem pol cm široke, kakor model dolge trakove. Torto pomažem z beljakom, nato pa položim trakove križem počez, za dva prsta vsak-sebi, da naredim mrežico. Pomažem tudi to z beljakom in bledo rumeno spečem v pečici. V dobri pol uri je pečeno, tedaj odstranim obroč od modla in ko se nekoliko ohladi, dam v vsak pravokot mrežice po en kosček sadja, nato pa potresem s sladkorjem. Ta sladica je cenena in izdatna, obenem pa zelo okusna.

Jajčni k z gnjatjo. Štiri rumenjake žvrkljam v lončku s tremi žlicami smetane, dodam tri žlice moke in ščepec soli. Ko je testo gladko, dodam sneg iz beljakov in spečem srednje debele omelete. Vsako omeleto, ko je še na eni strani tekoče testo, potresem z eno žlico sesekljanega gnjati, ko je na spodnji strani omeleta pečena, jo obrnem in zapečem še na drugi strani, nato pa zapognem čez pol in polagam na gorak krožnik. Ko so vse omelete spečene, jih dam takoj na mizo.

Rižot z gobami. Dve pesti posušenih gob operem v mlačni vodi, nato pa poparim in takoj ocedim, nato poparim še enkrat in pustim nekaj časa v kropu. Nato ocedim in oblijem z mrzlo vodo. Sesekljam jih na deski. V primeri kozici razbelim 1 žlico masti, zarumenim na nji pol žlice zrezane čebule in žlico drobno zrezanega petršilja, nato dam notri gobe, osolim in pokrite dušim pol ure, po potrebi po malem zalivam. Čez pol ure dam zraven osnažen riž, zalijem z juho ali kropom in pokrito dušim dobre pol ure na ne premočnem ognju. Nazadnje dam v rižot kepico presnega masla, premešan, naložim kupoma na poljogast krožnik, potresem s parmezanom in dam na mizo.

Dvobarvni zdrobov kuh. V mleku skuham pet zvrhanih žlic pšeničnega zdroba gosto. Osolim nekoliko in dam zraven med kuhanjem 4 dkg presnega ali kuhane-ga masla. Ko se odloča od kuhavnice, odstavim in mešam še dalje, da se ohladi. Ko je hladno, primešam tri ali štiri rumenjake, tri žlice sladkorja in naribane limonine lupinice, dobro premešam in dam zraven iz beljakov sneg. Polovico testa dam v dobro namazan in z drobtinami potresen model; drugi polovici pa primešam dve ploščici naribane čokolade in vložim v model vrh prve polovice. Pečeno zvrnem na krožnik, potresem s sladkorjem in dam takoj na mizo, preden vpade. Zraven dam razredčeno marelično marmelado ali malinov sok, toda toplo.

Sara-juha. Pol repe, pol rumene kolerabe, en koren olupim in zrežem na male

kocke. Pol zeljnate glave zrežem na debele rezance, poparim in ocedim. Drugo pripravljeno prikuho operem, dam v velik lonec z zeljem vred in zalijem z 2½ litra vode in dam kuhat. Ko zavre, osolim, popram in dam zraven osnaženo, svežo svinjsko kračico. Pokrito pustim počasi vreti eno uro. Nato dodam en olupljen in na kocke zrezan krompir in pustim še pol ure vreti. Nato vzamem kračico na krožnik, v kozici naredim iz ene žlice masti, moke in drobno zrezane čebule prežganje, zalijem prav malo z mrzlo vodo ali juho in prevrem, da je gladko, nato pa pridam k juhi v lonec, premešam in pustim še vreti. Kračico zrežem na podolgate kose, izločim kost, in

vložim kračico nazaj v juho. Ko še enkrat prevre, dam vse skupaj na mizo. Posebej dam v skodelici tudi hren.

Sirovi žličniki. Sedem dkg presnega masla vmešam z dvema rumenjakoma. K temu dodam 25 dkg zdrobljenega ali pretlačenega sira, 14 dkg pšeničnega zdroba in eno pest droblin ter malo soli, iz dveh beljakov stepem sneg, ga primešam in dodam še toliko moke, da je precej gost. Nato oblikujem z žlico podolgate emoke, skuham jih v slanem kropu; ko priplavajo na vrh, jih pobere s penovko, zložim v gorko skledo in z maslom in drobljinami ošvrknem.

U—a.

dro še ne veš

Grob kralja Davida

C. B. Mortlock poroča v »Daily Telegraphu« o odkritju pri angleških izkopinah v Jeruzalemu. Največja najdba, ki so jo doslej odkrili v Davidovem mestu, je najdba kraljevskih grobov, grob kralja Davida in vladarjev, ki so po njem vladali Jude. Pri odkopavanju zemlje so zadeli na skalo, pod katero so odkrili pet prostorov, ki so bili med seboj v zvezi. Stene teh prostorov so skrbno izglajene, stopnice pa so napravljene v naravnost čudoviti tehniki ter se vijče v podzemlje. Sobane so se po smrti Davida in njegovih naslednikov še rabile, toda v njih ni ostalo nič drugega razen svetinj zadnjih prebivalcev, ki so bili Arabci. Že Josephus poroča, da je dal Herod povelje, naj se izropajo grobnice. Tedaj so plenile odnesli veliko denarja. Do grobov kraljev niso prišli, ker so bili tako skrbno zavarovani, da jih niso mogli najti. Herod je baje dal natančno preiskati nekatere najdene rakve, da bi ugotovili, če v njih ležita kralja David in Salomon. Toda pri ogledovanju rakev je iz ene šnil plamen, ki je tako prestrašil ogleduhe, da so se za vedno umaknili in niso dovršili svojega dela.

Metuzalemi med mačkami

Kakšno starost dosežejo mačke? To vprašanje se je zdaj nanovo pojavilo v Angliji. Našel se je namreč lastnik 17-letne mačke, ki trdi, da je njegova »pussy« najstarejši otrok svojega rodu na svetu. Ta trditve pa ni ostala brez ugovora. Prišlo je tako daleč, da navajajo zdaj angleški časniki Metuzaleme mačjega rodu, ki so dosegli v podnebju britskih otokov najvišjo starost. Med njimi so mačke, ki so po 18 let stare, in še vedno love miši. Nekatere dosežejo celo starost 19 let. Krasen maček »Dick«, ki se še vedno rad igra z zamaškom iz plutovine, je celo nedavno obhajal svojo 20-letnico in letva Nča

perzijska mačka, ki sliši na ime »Puff« je 21 let stara in z veliko ljubeznijo visi na mladičih, ki jih je vrgla pred enim letom. Starostni rekord pa predstavlja nedvomno mačka, ki je dosegla starost 24 let. Lastniki te mačke pripisujejo to starost dejstvu, da se žival dobro hrani, da živi mnogo na prostem in da neutrudno lovi miši.

Strašne številke

Po podatkih nekega indskega zdravnika v »Indian Review« je v prvem četrletju 19. stoletja v Indiji petkrat razsajala lakota, ki je pobrala en milijon ljudi. V drugem četrtni tega stoletja je bila lakota samo dvakrat in je zahtevala 40.000 človeških žrtev. V tretjem četrletju je lakota nastopila šestkrat. Od stradanja je umrlo 5 milijonov ljudi. V zadnjem četrletju pa je lakota obiskala deželo osemnajstkrat in ugonobila 15 do 26 milijonov človeških življenj.

Baker v človeškem telesu

Baker igra v človeškem telesu zelo važno vlogo. Hans Kleinmann in J. Klinke sta ugotovila, da vsebuje človeški organizem precejšnje množine te kovine. V srcu sta našla 2,19 mg. v mišicah 1,80 mg. v krvi 1,40 do 1,71 in v jetrih povprečno 27,5 miligrama organskega bakra na vsak kg suhe substance. Proučevala sta tudi odnošaje med množino bakra, ki je v telesu in bolezenskimi pojavi. Pri vseh boleznih na jetrih je bila množina bakra nenavadno velika (do 133 mg), pri eni sami bolezni je bila množina bakra normalna. Najbolj zanimivo pa je, da imajo otroci, ki še niso stari preko 3 dni, 11 krat več bakra v jetrih, kakor odrasli ljudje. Toda že od starosti 13 tednov do 2 let se množina bakra zmanjša do normalne mere. Iz tega se lahko sklepa, da je organski baker posebno potreben človeškemu organizmu v najmlajši dobi, neposredno po rojstvu.

HUMOR V SLIKAH

»Glejte, da izginete, saj ste popolnoma pijani!«

»Gospodična, ne bojte se, pijanost ni nalezljiva.«

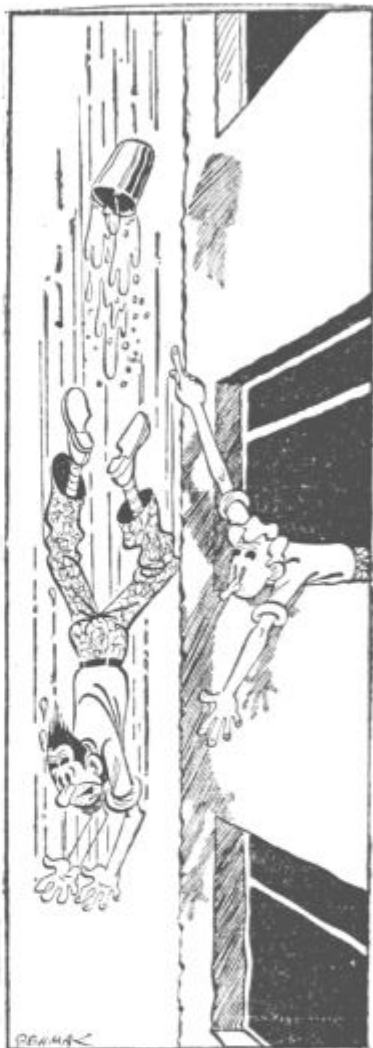
Bivši narednik kot farmar.

PREVIDNA ŽENA

»Kako ti ugaja naša nova sobarica?«

»Dobro dekle. Jako lepa!«

»To sem si tudi jaz mislila, zato sem jo odslovila.«

Ameriški humor.

»Hitro, Maks, da ti ne pade vedro na bedra!«

NAPREDEK

Hišnica: »No, gospa Strunova, vaša hči napreduje v goslanju?«

Strunova: »O seveda. Pes nič več tako ne tuli ko prej.«